

terusalim, noi ne putem învrednici să întîmpinăm pe Domnul nostru Iisus Hristos? Nouă ne poate fi dat să trăim acele momente fericite pe care le-au trăit dreptul Simeon și proorocița Ana?

Da, iubii credincioși, și noi putem să întîmpinăm pe Domnul nostru Iisus Hristos, ca dreptul Simeon și proorocița Ana. Și noi putem să simțim bucuria negrăită de a ne atinge, cu sufletul și chiar cu trupul de Cel ce este mai presus de fire, așa cum s-au atins toți dreptii și toți sfinții Bisericii creștine, de aproape două mii de ani încoace. Noi nu trebuie să uităm că Iisus a spus înaintea de a-și pă-răsi ucenicii: «Iată eu sînt cu voi în toate zilele pînă la sfîrșitul veacurilor!» (Matei XXVIII, 20). «Dumnezeu — se spune în cartea numită *Faptele Apostolilor* — nu este departe de fiecare dintre noi, căci în El avem viață, ne mișcăm și sîntem» (Fapt. Ap. XVII, 27-28). Mii și mii de oameni sfinți au mărturisit — și mărturia lor este învrednică de crezare — că au simțit pe Dumnezeu în preajma lor, au simțit pe Domnul nostru Iisus în adîncul sufletului lor, mai ales atunci cînd erau cufundați în rugăciune fierbinte. Și poate că nu este nici unul dintre noi, care să nu fi trecut, în clipa unei rugăciuni fierbinți, prin această fericită stare sufletească a sentimentului prezenței divine. Cu cît căpătăm mai mult deprinderea de a ne ruga fierbinte, din tot sufletul, din toată ființa noastră, cu atît mai des vom simți prezența lui Dumnezeu, prezența Domnului nostru Iisus Hristos, în preajma noastră, în viața noastră, în adîncul sufletului nostru, venind în ajutorul slăbiciunilor noastre. Căci — spune Sfințul Apostol Pavel — «Duhul vine în ajutor slăbiciunilor noastre... și în-suși Duhul se roagă pentru noi cu suspinuri negrăite» (Rom. VIII, 26).

Dar nu numai în rugăciune, ci chiar și în viața de toate zilele putem să simțim pe Domnul Hristos în preajma noastră, în sufletul nostru, atunci cînd simțim în adîncul ființei noastre o dorință puternică de a ne realiza binele, de a teși din încezeala în care trăim, de a realiza binele, de a simți frumosul, de a cunoaște adevărul. Această voință profundă a sufletului nostru de a ne realiza ca oameni în cel mai înalt înțeles al cuvîntului este semnul că sîntem lucrați pe dinlăuntru de o putere mai presus de fire, o putere care nu ne constrînge, dar ne cere cu stăruință adeziunea, ne îmblie, ne face să simțim bucuriile adînci ale unei vieți omenești închinată celor mai înalte și celor mai frumoase țeluri. Cînd izbutim să ne dăm adeziunea unei astfel de imberii transcendente, cînd pornim chiar cu sufletul deschis întru întîmpinarea acestei imberii care ne face să ne depășim pe noi înșine, sîntem în starea în care se afla dreptul Simeon, despre care Sfînta Evanghelie spune că «Duhul Sfînt era peste dînsul» (Luca II, 25), sîntem în starea în care erau proorocița Ana și Sfinții Apostoli, care de îndată au recunoscut pe Domnul și Mîntuitorul Iisus Hristos, și sîntem în starea în care au fost și sînt nenumărați oameni cu viață aleasă, pe care Mîntuitorul îi fericeste, asigurîndu-i că vor vedea pe Dumnezeu (Matei V, 8).

Domnul nostru Iisus Hristos ne-a lăsat însă un mijloc încă mai direct de a-L întîmpina, de a ne apropia de El, de a ne atinge chiar de El cu sufletul și chiar cu trupul nostru. Este marea privilegii pe care l-a lăsat Domnul nostru Iisus Hristos tuturor celor care cred în El, acela de a putea primi în însuși trupul lor trupul și sîngele Domnului, sub înfățișarea văzută a Sfîntei Impărășanii. În Sfînta Impărășanie este însuși Domnul nostru Iisus Hristos, dar trebuie să:

sim dreptii și temători de Dumnezeu ca dreptul Simeon, trebuie să ducem o viață curată ca proorocița Ana, pentru ca să trăim realmente zguduirea fericită pe care au trăit-o aceștia cînd au întîmpinat pe Mîntuitorul. A ne apropia de Sfînta Impărășanie fără a căuta să fim învrednici de această sublimă întîmpinare și îmbrățișare a Domnului, înseamnă nu numai a nu izbuti să recunoaștem în Sfînta Impărășanie pe însuși Domnul nostru Iisus Hristos, înseamnă nu numai a fi lipsiți de bucuria pe care au simțit-o dreptul Simeon și proorocița Ana, ci înseamnă a păcătuți față de trupul și sîngele Domnului și a ne face învrednici de osîndă.

Dar, iubii credincioși, noi mai avem și o altă posibilitate de a întîmpina pe Domnul nostru Iisus Hristos și pentru care trebuie să ne pregătim zi de zi, clipă de clipă, pînă la sfîrșitul vieții noastre. Este momentul solemn al prezentării noastre în fața dreptului Judecător, care este însuși Domnul nostru Iisus Hristos. Atunci se va lămuri definitiv cine dintre noi merită să simtă veșnic bucuria negrăită pe care a simțit-o dreptul Simeon; bucurie care nouă, aici pe pămînt, nu ne este dat s-o simțim decît din cînd în cînd, dar care, în ceruri, pentru cei care au dus o viață curată și sfințită, este o veșnică prezență: bucuria de a fi pururea în preajma Domnului și Mîntuitorului nostru Iisus Hristos.

Să rugăm deci pe Dumnezeu, iubii credincioși, să ne ajute El, cu puterea harului Său sfințitor, să ne învrednicim de negrăita bucurie de a întîmpina pe Domnul nostru Iisus Hristos, așa cum l-au întîmpinat dreptul Simeon, proorocița Ana și toți sfinții, dreptii și temătorii de Dumnezeu de pretutindeni.

Să rugăm pe Dumnezeu să ne ajute El ca, în rugăciunile noastre, în strădanile noastre de a împlini binele, în apropierea noastră de Sfînta Impărășanie, să nu ne arătăm nevrednici de a recunoaște și de a întîmpina cu toată căldura sufletului nostru pe Domnul și Dumnezeu nostru Iisus Hristos.

Dar mai ales să rugăm pe Dumnezeu, ca să ne ajute să ne învrednicim de bucuriile cele negrăite și vesnice, pe care dreptul Judecător, Domnul nostru Iisus Hristos, le hărăzește celor care L-au căutat, L-au întîmpinat și au trăit după voia Lui cea sfințită. Amin.

Diac. Prof. EM. VASILESCU

G. B. 1958

LA DUMINICA VAMEȘULUI ȘI A FARISEULUI

Evanghelia Domnului Iisus Hristos este cartea vieții. Cine citește și cine aude cuvîntul ei nu află numai ce s-a petrecut odată în trecut, ci ia pildă și putere pentru o viață mai curată, tot mai înaltă pe pămînt și pentru fericirea cea veșnică în ceruri. Evanghelia este o asemenea putere de viață datătoare întîi prin faptul că Domnul Iisus Hristos pe care-L vedem lucrînd în Evanghelie, mîngîind, în-tărînd, vindecînd și izbăvînd pe oameni de păcat și de moarte, lucrează și azi din planul nevăzut, dar imediat, asupra noastră și în noi, în același fel și chiar mai deplin dacă ne deschidem inimile și-i cerem ajutorul, cum îi cereau persoanele din Evanghelie. În al doilea rînd, Evanghelia este putere de viață și prin învățăturile Domnului Hristos ce le cuprînde, învățături ce se potrivesc în toate timpurile.

Dar, învățăturile, Sale Domnului, Hristos nu le dă și prin aceea că pune în fața noastră chipul unor oameni a căror pildă este bine să o urmăm, dacă vrem să ne împărtășim ca și ei de binefacerile dumnezeiești și chipul altor oameni a căror pildă este bine să nu o urmăm, dacă vrem să nu ne osîndim ca ei. Uneori ne dă numai pilda unui fel de oameni, ca a sutașului credincios, sau ca a bogatului căruiu i-a rodit farina. Dar alteori Evanghelia ne înfățișează deodată pilda a doi oameni cu purtări opuse, ca prin contrast să se pună și mai mult în lumină frumusețea sufletească vrednică de imitat a unuia și urîțenia celuilalt.

Așa face Domnul în mult grăitoarea și atât de contrastanta pildă a unui vameș și a unui fariseu, care Biserica a rînduit să se citească azi, la trei săptămîni înainte de lăsa secului, ca să ne învețe prin pilda vameșului cum trebuie să fim, iar prin a fariseului cum nu trebuie să fim în Postul spre care ne pregătăm.

Iată pilda: «Doi oameni s-au suit în Biserică să se roage: unul fariseu și celălalt vameș. Fariseul stînd se ruga așa: «Dumnezeule îți mulțumesc, că nu sînt ca ceilalți oameni, răpitori, nedrepti, desfrînați, sau ca acest vameș. Postesc de două ori pe săptămîna și dau zeciuiala din toate cîte cîștig». Iar vameșul de departe stînd nu în-
drăznea nici ochii să și-i ridice la cer, ci-și bătea pieptul zicînd: «Dumnezeule, milostiv fii mie păcătosului». Și incheie Mîntuitorul: «Zic vouă: mai îndreptat s-a coborît acesta la casa sa, decît acela, că tot cel ce se înalță pe sine, se va smeri, iar cel ce se smereste pe sine, se va înălța».

• Împlinirea aceasta cu siguranță că n-a fost inventată de Domnul Hristos, ci a fost luată din viața reală. Căci toți oamenii ce apar în Evanghelic, sînt oameni reali, care au trăit a ceea, înfățișîndu-ni-se totodată ca niște modele nemuritoare, bune sau rele, pentru toate timpurile. Pe vremea Mîntuitorului erau de fapt mulți farisei și ei toți se purtau la rugăciunea din templu așa cum se poartă fariseul din pilda aceasta, iar dintre vameșii care erau socotiți în vremea aceea la Iudei pe bună dreptate ca cei mai păcătoși oameni, pentru faptul că luau vama din toate ale oamenilor și de multe ori vama nedreaptă și o făneau pentru ei, căci arendau vămile de la stăpînire, desigur că au fost unii în care regretul pentru păcate se trezea cu putere, făcîndu-i să alege la templu și să ceară de la Dumnezeu cu multă zdobire de inimă iertarea de păcate.

Fariseii erau între Iudei o grupare de oameni care își puneau la inimă să păzească cu grijă toate poruncile legii cu privire la posturi, la spălături, la mîncăruri. Am putea zice că erau habotnicii legii lui Moise. Dar cum se întimplă adesea cu acești habotnici, ei de multe ori puneau preț pe păzirea formelor din afară ale legii, pe litera ei și nu se preocupau să și însușească duhul ei, prin îmbunătățirea lor sufletească. Strecurau fînțarul, ca să nu-l înghită și să nu se spurce trușește, dar își întinau sufletele cu gînduri de mîndrie, de vrăjmășii; se păzeau să nu facă simbața un drum mai lung de un km., și nu săreau în ajutorul unui om pe moarte, dacă zăcea ceva mai departe de acea distanță.

Dar pe lângă această scădere, ei se mai făceau vinovați de una și mai gravă. Intrucît se îngrijeau atât de mult de păzirea poruncilor din afară și intrucît acestea sînt mai ușor de păzit decît îmbunătățirea cea dinăuntru, ei izbuteau de fapt să le păzească aproape pe toate,

sau în orice caz mai mult decît ceilalți oameni. Dar aceasta le dădea o mare mulțumire de ei înșiși și un dispreț față de ceilalți oameni. Și nu există păcat mai mare decît mîndria pentru virtuțile proprii.

Ea este păcat așa de mare, pentru că ascunde o nerecunoștință și o lipsă de respect față de Dumnezeu. Căci mai ales bunătatea și virtutea este un dar al lui Dumnezeu și omul nu o poate dobindi fără ajutorul lui Dumnezeu, mai bine zis fără să se împărtășească din izvorul bunătății și al bunătății care este Dumnezeu. Dar cum poate plăcea lui Dumnezeu cel ce nu recunoaște pe Dumnezeu ca dă-tător al acestor daruri, nu-I mulțumeste Lui și nu-L slăvește pe El? Unul ca acesta părănd că se umple de Dumnezeu, se golește de El, căci s-a depărtat de El. Fîind plin de sine nu găsește Dumnezeu loc de odihnă în el și înăuntru lui este plin de toată necurăția gîndurilor de mîndrie. Numai în omul smerit, care este conștient că nu are și nu poate de la sine nimic bun, și de aceea stă cu inima deschisă și rugătoare către Dumnezeu ca să-I dea putere să primească în sine darurile Lui, se sălășluște tot mai îmbelșugat Duhul lui Dumnezeu. «Precum substanța avuției este aurul, zice un Părinte bisericesc, așa substanța virtuților este smerenia». Unde nu este smerenie, totul este aparență de virtute și credință, ca o casă pe dinafară strălucitoare, dar pe dinăuntru plină de toată murdăria.

Dar mîndria pentru virtuțile proprii nu este numai lipsă de respect față de slava și de bunătatea lui Dumnezeu, ci și dispreț, sau lipsă de considerație, de apreciere, ca să nu mai zic de iubire față de semenii. Cel mîndru cu virtuțile sale se uită la oamenii din jur numai ca să se vadă pe sine cît este de înalt. El e cu totul orb pentru ceea ce este bun la alții. El nu vede ceea ce poate învăța de la fiecare om. De aceea nu este capabil de nici o spoirie, ci încremenește la starea la care este. De aceea mîndria cu virtuțile proprii este și în raport cu semenii un păcat mai mare ca toate celelalte feluri de mîndrie. Cel ce se mîndrește față de alții pentru hainele sale mai luxoase, pentru cîștigul lui mai mare, pentru postul lui mai înalt, pentru deșteptăciunea lui mai mare, se socotește pe sine avantajat numai în lucruri mai trecătoare. Dar cel ce se socotește mai bun în fața lui Dumnezeu, nădăjduiește în intenția lui vicleană ca aproapele să fie lipsit de ceea ce este mai esențial, mai scump și mai necesar omului: de însăși putința lui de mîntuire, vrînd ca numai el să aibă parte de ea. În afară de aceea, el întinează însuși bunătatea pe care pretinde că o are, cu gîndul lui de mîndrie și egoism. Acest gînd este ca o picătură de petrol turnată într-o căldare de lapte. Precum tot laptele devine, prin picătura de petrol, de nefntrebuințat, așa toate virtuțile lui devin rău mirositoare prin mîndrie.

Nesocotirea lui Dumnezeu și disprețuirea semenului cu cele două laturi ale mîndriei pentru virtuțile proprii sînt bine puse în lumină de Evanghelia de azi. Evanghelia ne spune că Domnul a grăit pilda aceasta către unii care «Se încredeau în ei», deci nu în Dumnezeu și disprețuiau pe ceilalți oameni. Iar Domnul spune de fariseu că se ruga «către sine însuși». Și de fapt el nu se ruga lui Dumnezeu, nu-i cerea nimic lui Dumnezeu. Ci trecea mai degrabă în revistă virtuțile sale, declarîndu-se mulțumit de sine și mulțumindu-și mai mult sie-și decît lui Dumnezeu. Iar mulțumirea de sine îi era spo-

Fiți și mai mult prin faptul că în același timp privea cu gândul la altă înfrățire care și la vameșul de dinapoi lui, și-l vedea mai prejos de sine.

Dar Domnul după ce ne învăță prin pilda fariseului, cum nu trebuie să fim, își completează învățătura arătându-ne și cum trebuie să fim, prin pilda pozitivă a vameșului. Vameșul conștient de mulțimea păcatelor sale, nu-și putea odihni cugetul privind la sine. Căci îndată își vedea urciunea sa de care se îngrozea. Dar nu putea privi nici la cer, căci nu avea curaj. Strimtorat astfel de sine sa mizerabilă și de cerul, spre care nu se încumeta să privească, el simțea că nu are altceva de făcut decât să se căiască de păcatele sale și să ceară iertarea lui Dumnezeu, să se rupă scribit de sine sa cea veche și să aștepte umilit, fără nici un drept, mila lui Dumnezeu. El simte că prin sine nu-și poate curăți ființa, că nu are nici o ieșire din osînda sub care stă, că viața lui afirmă cu totul de Dumnezeu, că Dumnezeu este atotșuveran și numai de mila Lui mai depinde izbăvirea sa de urciune, ridicarea sa la viața și fericirea adevărată. Conștiința păcătoșeniei îi este nu numai îndemn pentru căința sa, ci și izvor pentru conștiința neputinții sale, deci pentru smerenie. Și de aceea se roagă cu adevăr, cu ultima nădejde, cu frică de piere, cu zbcucim și cu lacrimi, lui Dumnezeu, cu convingerea că numai de la El îi poate veni scăparea, că fără obținerea îndurării lui Dumnezeu este pierdut pentru vecie. Iar această reducere la nimic, ba mai mult decât atât, această vedere că tot ce este în el este rău, îi deschide larg inima pentru primirea darurilor lui Dumnezeu. Nevăzându-se cu ceea ce are el, nu pune o barieră întrării lui Dumnezeu în sine, nu socotește că n-are lipsă de ajutorul lui Dumnezeu.

Dar el nu se fălește nici față de semenii săi, căci pentru el păcatele și neputințele sale sînt așa de mari, că este cu totul copleșit de ele încît nu mai are vreme și îndrăzneală să vadă păcatele altora, sau nu crede că să mai fie cineva așa de păcătos ca el.

Dar căința și smerenia lui nu înseamnă descurajare, căci nădădutește în mila lui Dumnezeu, și nu înseamnă nici renunțare la silințe, ci dîmpotrivă îndemn la eforturi tot mai mari pentru a-și curăți inima de mîndrie, de vrajbă, de egoism, de ură, și pentru a o umple de blîndețe, de bunătate, de iertare, de pace, de smerenie, socotînd însă mereu că nu prin sine le cîștigă pe acestea, ci prin ajutorul lui Dumnezeu.

De aceea cîștigă cu adevărat mîngierea și puterea de la Dumnezeu pentru o altă viață, încît se duce mai îndreptat la casa sa. Și așa, pentru faptul că s-a smerit, se va înălța.

Iubiți credincioși! Dacă chipurile de oameni din Evanghelia ni s-au dat spre învățarea noastră, să ne străduim să nu fim mîndri ca fariseul, ci pătruși de pocăință și smerenie ca vameșul. Chiar dacă sînt unii dintre noi cu mai puține păcate ca vameșul, fiecare din noi să aibă pocăința și smerenia vameșului. Căci nici un om nu este fără de păcate. Și lipsa pocăinții și a smereniei face pe om păcătos la culme, chiar dacă nu are păcate mari. Apoi cu cît înaintează cineva mai mult în curăție, cu atît este mai jenat chiar de cele mai ușoare pete de pe conștiința sa și cu atît mai mult vede micimea sa și mărirea lui Dumnezeu. Sfinții cei mari, care au dus viața cea mai

curată, se rugau lui Dumnezeu în ceasul morții să le mai dea cîteva zile să se poată pocăi.

Să sădim în noi duhul căinții și al smereniei, ca pe o forță continuu lucrătoare, prin care să ne ridicăm spre tot mai multă curăție, spre tot mai multă bunătate; să avem mereu în rugăciunea noastră conștiința păcătoșeniei, din care să țîșnească neîntrerupt cererea milii lui Dumnezeu, ca Dumnezeu să ne fie cu adevărat milostiv și să ne îndreptăm. Amin.

Pr. Prof. D. STĂNILOAE

GB 1958

LA DUMINICA FIULUI RISIPITOR

Sfînta Evanghelle după Luca XV, 11-24

La Sfînta Evanghelle de azi am ascultat zguduitoră parabolă, cumoscută nouă, tuturor, a Fiului Risipitor. În puține cuvinte, de o simplitate desăvîrșită și de o adîncime neasemuită, Mîntuitorul ne dezvăluie aici o lume întregă de dumnezească iubire și înțelepciune, în căderea și apoi înălțarea prin căință și har a fiului risipitor: este dezvăluirea a ceea ce se petrece în trăirea creștină a fiecăruia dintre noi, nu odată, ci de multe ori, pînă la plecarea cea mare pe celălalt tărîm, al celeilalte vieți.

În această dumnezească parabolă se descrie starea fericită din care omul se rupe de bună voie, pentru a petrece în păcat, departe de Dumnezeu, Creatorul și Părintele său. Haina luminoasă a Harului cu care l-a îmbrăcat Dumnezeu la creație se preface în zdrențe, «chipul» lui Dumnezeu în el se slujește, și deabia își mai acoperă goliciunea cu «piei de animale», adică cu patimi și iubire de sine. Hrana lui este ca și a animalelor pe care le paște, adică roșcovele, după parabolă.

Se spune că un pictor a vrut să facă o icoană a Mîntuitorului și a căutat multă vreme un model, care să aibă ceva din frumusețea, pacea, lumina și nevinovăția de negrăit a chipului Domnului; i s-a părut că le găsește într-o măsură mai mare, pe fața unui tînăr venit în orașul acela. După mulți ani pictorul acela a voit să picteze și pe Iuda și a căutat iarăși un model care să arate de astă dată urciunea hîdă a iadului, toată ura față de oameni și Dumnezeu a vînzătorului și le-a aflat pe fața și în privirea unui om în etate. Dar care nu i-a fost spaima cînd a constatat, pe cînd îi privea trăsăturile mai cu luare aminte, că modelul de acum, cu fața întunecată și cu privirea vicleană și nerușinată era tot tînărul cu privirea îngerească cu ani și ani în urmă. Păcatul stricase chipul lui Dumnezeu în el și-i desfigurase și fața.

Fiul risipitor din parabolă și-a venit însă în sine, după pierderea averii părintești — adică a tuturor bunurilor duhovnicești și trupești cu care ne-a înzestrat Ziditorul, și după tot felul de suferințe, pe care le descrie parabolă, și atunci se întoarce la tatăl său. Dezbrăcat, cu picioarele goale rănite și cu fața suptă de suferință, dar cu ochii înlăcrămași arzînd de nădejdea că va fi iertat de părintele său, fără să se mai gîndească la ce va zice tatăl său, se duce fără zăbavă la el. Iar părintele său, de departe văzîndu-l s-a înduioșat și alergînd în întîmpinarea lui a căzut pe grumajii lui, l-a sărutat și a poruncit să fie îmbrăcat în haina cea mai aleasă și să fie tăiat vițelul cel mai gras.